

України. *Економіка України*. 2011. № 9. С. 54-63.

9. Ющенко Н. Л. Міжнародний досвід у розвитку і регулюванні ринку аграрної землі в Україні. Статистичне та експертно-аналітичне забезпечення управління сталим розвитком економіки і соціальної сфери : монографія ; за ред. С. М. Шкарлета, В. Г. Маргасової. Чернігів : Черніг. нац. технол. ун-т, 2017. С. 262-279.

10. Угода про Коаліцію депутатських фракцій „Європейська Україна”. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/n0001001-15> (дата звернення 11.01.2018)

Ясінецька Ірина

д.е.н., доцент

Кушнірук Тетяна

к.с-г.н., асистент

Лобанова Оксана

к.е.н., асистент

Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ ЗЕМЕЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В УПРАВЛІННІ ДЕГРАДОВАНИМИ І МАЛОПРОДУКТИВНИМИ ЗЕМЛЯМИ

Аналіз здійснення земельної реформи дозволив виявити актуальні проблеми використання й охорони земельних ресурсів в процесі роздержавлення і їх приватизації. Серед питань формування нової системи землекористування виокремилась проблема деградації земель, що знаходяться в інтенсивному використанні, тобто в складі орних земель, які в процесі приватизації були передані у приватну власність. Серед цих земель понад 5 млн га є орнонепридатними, використання яких в економічному відношенні є збитковим, а в екологічному – шкідливим. Отже, постає надзвичайно важливе завдання – обґрунтувати дієвий еколого-економічний механізм локалізації деградаційних процесів із застосуванням сучасних технологій.

Поняття деградації ґрунтів, яка полягає у зміні природних і набутих властивостей і ознак ґрунтового покриву під впливом руйнівних факторів щодо будови і структури ґрунтового профілю, водно-повітряно-фізичних, теплових, фізико-хімічних, хімічних, мінералогічних, біологічних особливостей, що зумовлюють зменшення його продуктивності або погіршення якості вирощуваної рослинної продукції [2, с. 25].

Процеси реформування земельних відносин, які відбуваються в державі, потребують об'єктивної і комплексної земельно-кадастрової інформації для ефективного управління земельними ресурсами, в тому числі і деградованими та малопродуктивними землями. Наявність достовірної земельно-кадастрової інформації

зумовлюється необхідністю досягнення світового рівня інформаційного забезпечення установ державної влади та місцевого самоврядування, підприємств, організацій і громадян інформацією про землю, наведення належного порядку в обліку й оподаткуванні земель, гарантування державою прав на земельну ділянку [1, с. 258].

Нині рівень автоматизації процесів, пов'язаних з ефективним управлінням земельними ресурсами та веденням земельного кадастру, недостатній – використовується переважно традиційна «паперова» технологія.

Розуміння поняття земельного кадастру, його зміст та призначення останнім часом зазнало значних змін. Це пов'язано як із змінами у суспільстві, закріпленням Конституцією України приватної власності на землю, здійсненням ринкових реформ в економіці, так і із загальносвітовими тенденціями розвитку кадастрових систем, що знайшло своє відображення у формуванні концепції «Кадастр-2014», підготовленої комісією 7FIG (Всесвітня організація землевпорядників) [3, с. 55].

Основні положення концепції «Кадастр – 2014» засвідчують, що тільки застосування сучасних інформаційних технологій, перехід на автоматизоване ведення земельного кадастру забезпечать можливість побудови ефективної національної системи управління земельними ресурсами, створення автоматизованих систем підтримки прийняття управлінських рішень у цій галузі. При цьому значно зростає роль і розширюються межі застосування геоінформаційних технологій – у кадастрі майбутнього (складання кадастрових карт замінюється моделюванням графічних об'єктів на комп'ютері за існуючою інформаційною базою з подальшою можливістю створення твердих копій за допомогою плотерів та інших пристроїв). Реалізацію Базиса геопросторових даних пропонується здійснювати в середовищі програмного засобу ArcGIS 10.2.

Джерелами даних вхідної інформації для системи можуть слугувати: картограма агропромислових груп ґрунтів, дані Публічної кадастрової карти України, супутникові знімки високого просторового розрізнення WorldView-2 за 2011 р., форма статистичної звітності 6-зем та середньозважені показники якості ґрунтів (рис. 1).

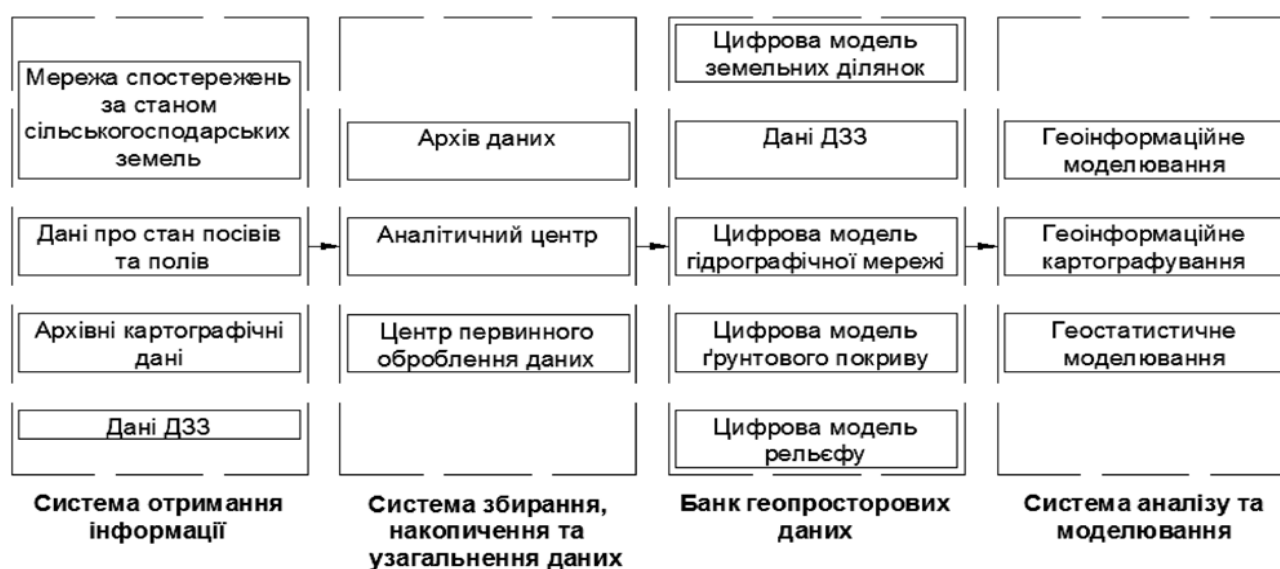

Рис. 1. Концептуальна модель структури геоінформаційної системи захисту ґрунтів від небезпек

При побудові візуалізованих моделей процесів геооброблення потрібно використовувати інструменти Model Builder, що входить до складу середовища програмного засобу ArcGIS Dektor, який забезпечує можливість комплексного аналізу геопросторових даних. Використання цього додатка дозволить достатньо швидко здійснювати аналіз даних Баз даних. Model Builder допоможе створити моделі, використані для автоматизації процесів аналізування стану використання земель сільськогосподарського призначення [3, с. 53].

Оперативність і точність даних земельного кадастру забезпечується використанням аерокосмічних зйомок і застосуванням методів дистанційного зондування землі. За матеріалами дистанційного зондування можливе виконання майже всіх робіт, пов'язаних із вивченням земельних ресурсів, в тому числі деградованих і малопродуктивних земель. За матеріалами дистанційного зондування можуть бути проведені ґрунтові й геоботанічні обстеження, вивчені кількісні характеристики водної і вітрової ерозії, інших процесів, що спричиняють деградацію ґрунтового покриву і, в першу чергу, орних земель.

Згідно із Положенням про порядок ведення Державного земельного кадастру, ведення Державного земельного кадастру забезпечується здійсненням необхідних топографо-геодезичних, картографічних робіт, у результаті яких створюється необхідна картографічна база. Оскільки деградовані й малопродуктивні землі не картографувалися, то виконані роботи будуть мати важливе значення для їх ефективного управління.

Картографування деградованих і малопродуктивних земель може здійснюватися окремо за відповідною програмою або у складі землеволодінь і землекористувань. Такі підходи можуть здійснюватися: – при розробці планів і карт для сільських територіальних громад у масштабі 1:1000 або 1:5000, виділяються деградовані і малопродуктивні землі; – при розробці планів і карт за спеціальною програмою на рівні області в масштабі 1:100000 або на рівні адміністративного району – в масштабі 1:50000. На вказаних матеріалах наводиться відповідна інформація щодо рівня та виду деградації [1, с. 125].

Отже, сьогодення вимагає при управлінні деградованими і малопродуктивними землями застосовувати сучасні технології, а саме – автоматизовані земельно-інформаційні системи на основі аерофото- і космічних зйомок для отримання достовірної інформації щодо якісного стану земель, з метою прийняття вмотивованих управлінських рішень щодо їх подальшого науково обґрунтованого використання чи трансформації в інші земельні угіддя.

Список використаних джерел

1. Добряк Д. С., Черніцький О.З. Еколого-економічні механізми захисту земельних ресурсів від деградаційних процесів у ринкових умовах. Київ : Урожай, 2007. 144 с.
2. Канааш О. П., Кофман І. Я. Консервація деградованих і малопродуктивних земель як система заходів з денатуралізації довкілля. *Агрохімія і ґрунтознавство*. 1999. Спец. вип. С.26-25.
3. Мартин А.Г. Основні підходи до застосування інформаційних технологій при оптимізації використання земель. Матеріали Міжнар. наук. конф.: у 2 ч. (Київ, 11–14 лист. 2002 р.). НАН України, РВПС України.; редкол. : С. І. Дорогунцов (відп. ред), І.

К. Бистряков, О. С. Новоторов та ін. Київ : РВПС України НАН України, 2002. Ч. 2. С. 52-56.

4. Ступень М. Г. Використання земель населених пунктів : монографія. Львів : Львівський державний агроуніверситет, 2000. 359 с.

Ясінецька Ірина

д.е.н., доцент

Лобанова Оксана

к.е.н., асистент

Кушнірук Тетяна

к.с.-г.н., асистент

Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна

ЗЕМЕЛЬНО-КАДАСТРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ Й ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Із впровадженням в Україні приватної власності на землю докорінно змінилися земельні відносини. Приватизація земель в наслідок недостатнього інституційного забезпечення, відсутності державного контролю, призводить до масових порушень земельного законодавства на всіх рівнях щодо раціонального використання й охорони земель [2, с. 28-30].

Розподіл земель на земельні частки (паї) зумовив порушення організації території сільськогосподарських підприємств. Охорона земельного фонду в процесі земельної реформи перетворилась на значну загальнодержавну проблему, яка здебільшого формує питання екологічної безпеки держави. Земельні перетворення, формування сільськогосподарських підприємств, надання і вилучення земель відбувалися в стислий термін, що призвело до низки проблем та необхідності вдосконалення державної політики в галузі сільського господарства й економіки в загалом. Серед помилок, які спричинили проблему в землекористуванні можна виокремити: не було вироблено науково обґрунтованої стратегії й тактики, земельна реформа не мала програми чітко визначеної мети; не була підготовлена матеріальна і графічна бази, відсутні інвентаризаційні матеріали; не визначено призначення малопродуктивних і деградованих земель щодо їх форми власності; зміна форми власності на землю, земельні відносини, організацію виробництва та управління зменшили ефективність використання земельних ресурсів; відсутність ведення в новостворених господарствах моніторингу ґрунтів, подальша деградація їх призводять до погіршення якості ґрунтів; відсутність розробки проектів землеустрою сільськогосподарських підприємств призвела до втрати функцій планування, як основи у системі управління використанням і охороною земельних ресурсів; відсутність конкретних заходів щодо виведення ріллі з обробітку (консервація